

ние. Неговата саможертва е обяснена не със съзнание за ползата от четническите действия, а повече с наивно лично честолюбие.⁴⁴

Когато романът "България" е преведен за пръв път на български език в Сливен от Петър Папанчев през 1896 г., той премахва обидните подробности от биографиите на българските войводи. Впрочем Чайковски пише с уважение само за П. Хитов и Х. Димитър. В архива на Хитов в БИА е намерен ръкопис на част от романа, отнасящ се за войводата, което ни насочва към предположението, че това може да е първият вариант на превода.⁴⁵ Използвани са много русизми - романът е публикуван през 1873 г. в "Русский вестник". Вероятно Папанчев изпраща ръкописа на стария войвода преди да излезе от печат, или пък Хитов е настоявал да го прочете.

Сложните и противоречиви проблеми около четата на Панайот Хитов и казакалая на Михаил Чайковски - Садък паша през 1867 г. са свързани с много въпроси, чието разработване в по-широк план несъмнено е научна потребност.

-
1. С. Дамянов. Франция и българската национална революция. С., 1968 г., с. 114. 2. Русия и българското националноосвободително движение 1856-1876 год., т. II, С., 1990 г., с. 381-386. 3. К. Суходолска. Българите в неиздадените мемоари на Чайковски. СбНУ, кн. X, 1894 г., с. 463. 4. Цариградски вестник, бр. 260 от 21 януари 1856 г.; бр. 263 от 11 февруари и бр. 266 от 3 март 1856 г.; Ив. Стойчев. Казакалаят на Чайковски. С., 1944 г., с. 35. 5. К. Суходолска. Цит. съч. с. 461. 6. В. Македония, бр. 30 от 24 юни 1867 г., л. 4. 7. ИМ-Сливен, отдел "История на България XV-XIX век", инв. №2415 ВС; Народен музей - Краков/Полша/Библиотека Адам Чарториски, 5556, с. 1303. 8. В. Дунав, бр. 299 от 4 август 1868 г., л. 1; Ив. Кършовски. Из миналото. С, 1926 г., кн. 1, с. 106; П. Хитов. Моето пътуване по Стара планина. С., 1934 г., с. 509. 9. Н. Попов. К. Каратеодорова. Документи за четническото движение през 1867-1868 г. ИИБКМ, т. 9/15, С., 1969 г., с. 179; В. Дунав, бр. 299 от 4 август 1868 г., л. 1. 10. К. Суходолска. Цит. съч. с. 383. 11. Ст. Заимов. Васил Левски. 1895 г., с. 155. 12. Хр. Димитров. Село Градец-Котленска околия. С., 1933 г., с. 70. 13. Пак там, с. 71. 14. Д. Страшимиров. Васил Левски. т. I, С., 1929 г., с. 611. 15. В. Изток, бр. 76 от 18 април 1936 г., л. 2. 16. В. Македония, бр. 43 от 23 септември 1867 г., л. 4. 17. С. Великов. Н. Фурнанджиев. Панайотхитовата чета през 1867 г. В: Сб. в памет на акад. Михаил Димитров. С., 1974 г. с. 311-341. 18. Ф. Симидов. Прочутият Филип Тотю. Русе, 1900 г., с. 441. 19. ИБКМ- БИА, II А 8545, л. 2 Автобиографични бележки на д-р Георги Миркович. 20. ИМ - Сливен, отдел "История на България XV- XIX век", инв. №2415 ВС. 21. Пак там. 22. Ф. Симидов. Цит. съч. с. 443. 23. Ив. Стойчев. Цит. съч. с. 110; В. Смоховска - Петрова. Михаил Чайковски - Садък паша и Българското възраждане. С., 1973 г., с. 151. 24. П. Хитов. Цит. съч. с. 70; С. Табаков. Опит за история на град Сливен. т. II, С., 1926 г., с. 247. 25. К. Суходолска. Цит. съч. с. 44. 26. Пак там, с. 468; С. Грабовски. Българи и поляци. С., 1916 г., с. 22. 27. Документи за българската история. т. III, С., 1940 г., с. 458. 28. И. Цанков. Спомени от миналото. С, 1917 г., с. 18. 29. С. Табаков. Опит за история на град Сливен. т. II, С., 2002 г., с. 257. 30. ИМ - Сливен. Отдел "История на България XV-XIX век" инв. №2415 ВС. 31. Архив на Г. С. Раковски. т. I, С., 1952 г., с. 497. 32. Еленски сборник. С., 1968 г., с. 363. 33. И. Стойчев. Цит. съч., с. 200-204. 34. Н. Табаков. Михаил Чайковски - Садък паша. Учителски вестник, бр. 31 от 8 май 1925 г., с. 4. 35. Публицистиката на Любен Каравелов. т. I, С., 1958 г., с. 646